

Ο ΜΥΘΟΣ ΩΣ ΑΡΧΕΤΥΠΟ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΙΤΙΔΩΝ

Ο άνθρωπος υπάρχει μέσα στον κόσμο όπως κάθε άλλη μορφή όντος. Η πρωταρχική του εμπειρία συνίσταται στο απόλυτο δεδομένο της κοσμικής ύπαρξης, μέρος της οποίας αποτελεί επίσης σαν απόλυτο δεδομένο. Η διαφοροποίηση του ανθρώπου από τα άλλα όντα αρχίζει όταν ανακαλύπτει τον εαυτό του μέσα στον κόσμο, όταν συνειδητοποιείται ακριβώς αυτό το θεμελιώδες γεγονός της ύπαρξής του μέσα στο απόλυτο δεδομένο του είναι. Η συνειδητοποίηση αυτή αποτελεί την πρώτη ενεργοποίηση του νου ως καθρέφτη της πραγματικότητας. Από τη στιγμή αυτής της συνειδητοποίησης, η δράση και αντίδραση του ανθρώπου στο περιβάλλον του παύει να είναι άμεση και αρχίζει να μεσολαβείται από τη νοερή αντίληψή του της πραγματικότητας.

Σε μια δευτερη φαση συνειδητοποίησης το απόλυτο δεδομένο της ύπαρξης τίθεται με ερωτηματικό ως προς την πραγματική διάρθρωση και το νόημά του. Επίπεδα διακρίνονται μεταξύ του κρυφού και του φανερού χαρακτήρα και δομής της πραγματικότητας. Γεννάται η ιδέα της αποκάλυψης του είναι, ως η φανέρωση των κρύφιων και βαθύτερων πτυχών του όντως όντος.

Η φανέρωση αυτή εκφράζεται κατά ένα αρχεγονο στάδιο κυρίως με τη θρησκευτικότητα. Οι μύθοι και οι τελετουργίες δρουν ως αρχετυπικές αποκρυσταλλώσεις της πρώτης αποκάλυψης του είναι στο νου του ανθρώπου, όταν το ερώτημα του απόλυτου δεδομένου της ύπαρξης αρχίζει να παίρνει την απάντησή του. Οι μύθοι και οι τελετουργίες είναι οι πρώτες αποκαλύψεις της αλήθειας του όντος.

Τα αποκαλυπτικά αυτά αρχέτυπα έχουν δυο λειτουργίες, μια κοσμική και μια ψυχολογική. Αφενός «λένε» τη βαθύτερη ουσία της πραγματικότητας με ένα συμβολικό τρόπο. Αφετέρου, ερμηνεύοντας ακριβώς το μυστήριο του απόλυτου δεδομένου της ύπαρξης, διαμορφώνουν την ανθρώπινη ψυχή ώστε να ευρίσκεται σε καλή κατάσταση, να «έχει και να ισταται καλώς» μέσα στην πραγματικότητα. Με το να είναι καλός θεωρός του είναι, ο άνθρωπος γίνεται και καλός δράστης μέσα στο είναι. Η «θεωρητική» λειτουργία των μυθολογικών και τελετουργικών αρχετύπων αναγκαία συνοδεύεται και από τη

«θεραπευτική» της ψυχής επενέργειά τους. Αποκάλυψη της αλήθειας και υγεία της ψυχής πάνε μαζί. Σε ένα μεταγενέστερο στάδιο εξέλιξης της αυτοσυνειδησίας του ανθρώπου, σε ανωτερες και πνευματικότερες θρησκευτικότητες, και η σωτηρία της ψυχής θα συναρτηθεί με τη φανέρωση της έσχατης πραγματικότητας, της βαθύτερης ουσίας του είναι.

Η φύση και διττή λειτουργία των αρχέγονων αρχετύπων, αντιστοιχεί με αυτή των μεταγενέστερων και πιο εξελιγμένων μορφών αντίληψης της κοσμικής πραγματικότητας και αυτοσυνειδησίας. Τέτοιες βασικές μορφές είναι κατά διαδοχή: τα Μυστήρια, η Φιλοσοφία και η Επιστήμη. Ιδιαίτερη σημασία στο επιστημονικό επίπεδο έχει η έρευνα και χρήση των αρχετύπων στην Ψυχανάλυση. Η συνεργασία και το έργο των Jung και Kerenyi πάνω στην ανάλυση του συστατικού μύθου των Ελευσινίων Μυστηρίων είναι χαρακτηριστική των ερευνητικών δυνατοτήτων στον τομέα αυτό.

* * *

Αντικείμενο της ομιλίας θα είναι η συστηματική μελέτη ενός εξαιρετικά ενδιαφέροντος μύθου της αρχαίας Ελληνικής θρησκευτικότητας, αυτού των Προιτίδων, ως προς τη θρησκευτική, μυστηριακή, φιλοσοφική και ψυχαναλυτική σημασία του. Ο συμβολικός, εννοιολογικός και επιστημονικός τρόπος αντίληψης και διατύπωσης της πραγματικότητας μπορούν να μελετηθούν, συγκριθούν και αντιπαρατεθούν εξαιρετικά αποδοτικά και γόνιμα εν αναφορά προς αυτόν το μύθο. Μια interdisciplinary προσέγγιση αναμένεται να παραγάγει ιδιαίτερα πλούσιους καρπούς. Ο μύθος των Προιτίδων τοποθετεί την κεντρική δράση στην περιοχή των Λουσών στα βορειοδυτικά της αρχαίας Αρκαδίας, κοντά στην Κύναιθα (σημερινά Καλάβρυτα). Στους Λουσούς υπήρχε, και έχει ανασκαφεί από την Αυστριακή Αρχαιολογική Σχολή των Αθηνών, ιερό της Ημερασίας Αρτέμιδος. Η σχέση του προς το μύθο θα ερευνηθεί.

30 Αυγουςτου 2008